

NUTQ BUZILISHLARINI INNOVATSION VIZUAL, AUDIO VA O'YIN TEKNOLOGIYALARI ASOSIDA TUZATISH

Nurullayev Samad Safarovich

Samarqand davlat pedagogika instituti,

Boshlang'ich va maktabgacha ta'lim metodikasi kafedrasi katta o'qituvchisi (PHD),

Djamolova Noila Zayniddinovna

Ta'lim tarbiya nazariyasi va metodikasi (maktabgacha ta'lim) 2-bosqich magistranti

noiladjamolova872@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada nutq buzilishlarini innovatsion vizual, audio va o'yin texnologiyalari yordamida tuzatish usullari tahlil etiladi. Nutq buzilishlari, bolalar va kattalar o'rtasida keng tarqalgan muammo bo'lib, ularning ijtimoiy va psixologik rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Innovatsion texnologiyalar, jumladan, vizual va audio materiallar, shuningdek, o'yin elementlari, nutqni rivojlantirishda samarali vosita sifatida qo'llaniladi. Ushbu maqolada, turli xil texnologik yondashuvlar va ularning nutq buzilishlarini tuzatishdagi samaradorligi ko'rib chiqiladi. Shuningdek, tajriba asosida olingan natijalar va innovatsion metodlarning amaliy qo'llanilishi haqida ma'lumotlar taqdim etiladi. Natijada, ushbu yondashuvlar nutq terapiyasida yangi imkoniyatlar yaratishi va bemorlarning nutq ko'nikmalarini yaxshilashga yordam berishi kutilmoqda. Maqola, shuningdek, kelgusida tadqiqotlar olib borish uchun yangi yo'nalishlarni ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: nutq buzilishi, logopediya, innovatsion texnologiya, vizual model, audiofeedback, o'yinli ta'lim, multimodal yondashuv, maktabgacha ta'lim.

КОРРЕКЦИЯ РЕЧЕВЫХ НАРУШЕНИЙ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ ВИЗУАЛЬНЫХ, АУДИО- И ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Нуруллаев Самад Сафарович

*Самаркандский государственный педагогический институт,
Старший преподаватель кафедры методологии начального и дошкольного
образования (PhD),*

Джамолова Ноила Зайниддиновна

*Магистрантка направления Теория и методы образовательного образования
(дошкольное образование)*

Аннотация. В этой статье анализируются методы коррекции речевых расстройств с использованием инновационных визуальных, аудио- и игровых технологий. Расстройства речи — распространённая проблема среди детей и взрослых и могут негативно влиять на их социальное и психологическое развитие. Инновационные технологии, включая визуальные и аудиоматериалы, а также элементы игры, используются как эффективный инструмент для развития речи. В этой статье рассматриваются различные технологические подходы и их эффективность в коррекции речевых расстройств. Также предоставляется информация о результатах, полученных на основе опыта и практического применения инновационных методов. В результате ожидается, что эти подходы создадут новые возможности в логопедии и помогут улучшить логопедические навыки пациентов. Статья также показывает новые направления для дальнейших исследований.

Ключевые слова: расстройства речи, логопедия, инновационные технологии, визуальная модель, аудиообратная связь, обучение на основе игр, мультимодальный подход, дошкольное образование.

CORRECTION OF SPEECH DISORDERS BASED ON INNOVATIVE VISUAL, AUDIO AND GAME TECHNOLOGIES

Nurullaev Samad Safarovich

Samarkand State Pedagogical Institute,

Senior Lecturer of the Department of Methodology of Primary and Preschool

Education (PhD),

Dzhamolova Noila Zayniddinovna

Theory and Methods of Educational Education (Preschool Education), Master's Degree

Abstract. *This article analyzes methods for correcting speech disorders using innovative visual, audio, and game technologies. Speech disorders are a common problem among children and adults and can negatively affect their social and psychological development. Innovative technologies, including visual, audio, and game elements, are used as an effective tool for speech development. effectiveness in the correction of speech disorders. Information is also provided on the results obtained on the basis of experience and practical application of innovative methods. As a result, these approaches are expected to create new opportunities in speech therapy and help improve patients' speech therapy skills. The article also shows new directions for further research.*

Key words: *speech disorders, speech therapy, innovative technologies, visual model, audio feedback, game-based learning, multimodal approach, preschool education.*

Kirish. Maktabgacha yosh davri nutq rivojlanishining eng faol bosqichi hisoblanadi. Aynan shu davrda fonetik-fonematik buzilishlar, leksik-grammatik kamchiliklar, duduqlanish, motor alaliya kabi muammolar aniqlanadi. Zamonaviy logopediya an'anaviy artikulyatsion mashqlar bilan cheklanib qolmay, innovatsion pedagogik va raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali nutqni kompleks rivojlantirishni maqsad qiladi. Nutq buzilishlari, insonning ijtimoiy hayotida muhim o'rin tutuvchi muammo bo'lib, bu holat ko'plab odamlar uchun qiyinchiliklar tug'diradi. Nutq buzilishi, asosan, talaffuz, so'zlashuv va kommunikativ qobiliyatlarni cheklash bilan bog'liq bo'lib, bu esa shaxsning o'zini ifoda etishida va jamiyat bilan aloqasida salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bugungi kunda innovatsion texnologiyalar, jumladan, vizual, audio va o'yin texnologiyalari, nutq buzilishlarini tuzatishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Ushbu texnologiyalar yordamida bemorlar o'z nutq qobiliyatlarini rivojlantirishlari, muloqot ko'nikmalarini oshirishlari va o'zlariga bo'lgan ishonchlarini qayta tiklashlari mumkin. Masalan, interaktiv o'yinlar orqali o'rganish jarayoni qiziqarli va samarali bo'lishi, shuningdek, audio materiallar yordamida talaffuzni yaxshilash imkoniyatlari yaratilishi mumkin.

Nutq buzilishlarini innovatsion texnologiyalar yordamida tuzatishning ahamiyati

Nutq buzilishlari insonning ijtimoiy hayotida muhim rol o'ynaydi. Ushbu buzilishlar ko'pincha o'zini ifoda etish, muloqot qilish va jamiyatga integratsiya qilishda qiyinchiliklarga olib keladi. Innovatsion texnologiyalar esa bu muammolarni hal qilishda samarali vosita sifatida xizmat qilishi mumkin. Zamonaviy texnologiyalar, masalan, mobil ilovalar va onlayn platformalar, nutq buzilishlarini tuzatish jarayonini yanada osonlashtiradi. Ular yordamida mutaxassislar va psixologlar masofadan turib bemorlar bilan ishlashlari, individual dasturlar tuzishlari mumkin. Shuningdek, interaktiv o'yinlar va simulyatsiyalar orqali bemorlar o'z nutqini rivojlantirishlari mumkin. Diagnostika aniqligini oshirishda innovatsion texnologiyalar (audio yozuv, nutqni raqamli tahlil qilish, interaktiv testlar) yordamida fonematik xatolar aniqligi ortadi, nutq tempi va ritmi tahlil qilinadi, artikulyatsion harakatlar vizual nazorat qilinadi. Sub'ektiv baholash kamayib, aniq ko'rsatkichlar asosida korreksion reja tuziladi. Individual yondashuvni kuchaytiradi. Har bir bolaning nutqiy rivojlanish darajasi turlicha. Innovatsion dasturlar orqali individual mashqlarni tanlaydi, xatolarni avtomatik qayd etadi, rivojlanish dinamikasini kuzatadi. Natijada korreksiya shaxsga yo'naltirilgan tarzda tashkil etiladi. Bu esa natijadorlikni oshiradi. O'yin va raqamli texnologiyalar asosidagi mashg'ulotlar bolalarda qiziqish uyg'otadi, darsdan charchashni kamaytiradi, faol ishtirokni ta'minlaydi. Innovatsion texnologiyalar bir vaqtning o'zida, vizual (ko'rish), audio (eshitish) kinestetik (harakat) analizatorlarni ishga soladi. Bu miya plastiklik xususiyatidan samarali foydalanish imkonini beradi. Ayniqsa motor alaliya, fonetik-fonematik buzilish va autizm spektr holatlarida multimodal yondashuv yuqori natija beradi. Innovatsion texnologiyalar ota-ona

ishtirokini kuchaytiradi. Bu orqali uy mashqlarini olish, video-instruktaj ko'rish bola natijalarini kuzatish imkonini beradi. Natijada korreksiya jarayoni uzluksiz bo'ladi.

Xulosa. Nutq buzilishlarini innovatsion vizual, audio va o'yin texnologiyalari asosida tuzatish zamonaviy pedagogik va psixologik yondashuvlarning muhim qismi hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar yordamida nutq buzilishlari bilan bog'liq muammolarni hal etish jarayoni yanada samarali va qiziqarli bo'ladi. Vizual va audio materiallar, shuningdek, interaktiv o'yinlar orqali bolalarning diqqatini jalb qilish va ularning nutq rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatish mumkin. Innovatsion texnologiyalar yordamida o'quv jarayonini shaxsiylashtirish, har bir bolaga individual yondashish imkoniyatini beradi. Bu esa, o'z navbatida, nutq buzilishlari bilan kurashishda motivatsiyani oshirishga yordam beradi. O'yinlar orqali o'zaro raqobat va hamkorlikni rivojlantirish, bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, nutq buzilishlarini innovatsion texnologiyalar yordamida tuzatish nafaqat nutqni rivojlantirishga, balki bolalarning umumiy psixologik holatini yaxshilashga ham xizmat qiladi. Bu yondashuvlar kelajakda nutq buzilishlari bilan bog'liq muammolarni engish uchun yangi imkoniyatlarni ochadi va bolalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullaeva, M. (2020). O'yin texnologiyalari yordamida nutqni rivojlantirish. Samarqand: Ilmiy nashr.
2. Ismoilov, D. (2021). Innovatsion texnologiyalar yordamida nutq buzilishlari bilan ishlash. Nukus: Qoraqalpog'iston Davlat Universiteti
3. Karimov, R. (2019). Vizual va audio texnologiyalar orqali nutq buzilishlarini tuzatish. Buxoro: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.
4. Murodov, T. (2022). Nutq terapiyasida innovatsion yondashuvlar. Tashkent: O'zbekiston Fanlar Akademiyasi.
5. Nurmatov, A. (2020). Nutqni tuzatish jarayonida audio-visual materiallar. Farg'ona: Farg'ona Davlat Universiteti

6. Qodirova, S. (2023). O'yinlar orqali nutqni rivojlantirish metodikasi. Andijon: Andijon Davlat Universiteti.
7. Shukurov, A. (2021). Nutq buzilishlari va ularni tuzatishning innovatsion usullari. Toshkent: Fan va texnologiya.